CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập – Tự do – Hạnh phúc

BÁO CÁO SÁNG KIẾN

Tên sáng kiến: " Một số giải pháp giúp học sinh lớp 3 học tốt môn tập làm văn"

I. TÁC GIẢ SÁNG KIẾN

- Họ và tên: Hoàng Thị Thu Thủy
- Chức vụ: Giáo viên
- Đơn vị công tác: Trường Tiểu học Ngọc Xuân, thành phố Cao Bằng

II. LĨNH VỰC ÁP DỤNG

Lĩnh vực áp dụng công tác giảng dạy phân môn tập làm văn lớp 3.

III. THỰC TRẠNG TRƯỚC KHI ÁP DỤNG SÁNG KIẾN

Môn Tiếng Việt cùng các môn học khác có nhiệm vụ cung cấp cho học sinh bốn kỹ năng: " nghe – nói – đọc – viết ". Tập làm văn là phân môn thực hành và rèn luyện tổng hợp bốn kỹ năng đó, có tính chất tích hợp các phân môn khác trong môn Tiếng Việt. Phân môn tập làm văn thực chất là rèn luyện cho học sinh kĩ năng tạo lập lời nói trong những tình huống giao tiếp cụ thể. Vì vậy khi dạy tập làm văn, giáo viên chú trọng đặc biệt đến kĩ năng thực hành giao tiếp. Học Tập làm văn buộc các em phải bộc lộ suy nghĩ, tình cảm, thái độ ứng xử có văn hóa, tinh thần trách nhiệm trước việc làm của mình. Qua thực tế giảng dạy, tôi nhận thấy Tập làm văn là phân môn khó trong các phân môn của môn Tiếng Việt. Nên khi viết văn viết thư hay trình bày một bài văn các em chưa biết cấu trúc bài văn ra sao. Dẫn đến một bài văn như một mảnh kiến thức không lô gích, không có đầu có cuối. Trong tiết học tập làm văn, tôi yêu cầu các em phải tập trung cao, các em tự tư duy diễn đạt cách nói và viết sao cho đúng, trình tự trình bày của một bài văn theo từng thể loại bài nhưng vẫn chưa đạt hiệu quả. Bên cạnh đó, do vốn từ còn hạn chế nên học sinh còn ngại nói và viết văn dẫn đến câu văn lủng củng, sử dụng dấu câu tùy tiện, diễn đạt ý không trọn vẹn.Vì vậy phân môn tập làm văn chưa đạt hiệu quả cao.

Kết quả khảo sát đầu năm học 2015-2016 của học sinh lớp 3A Trường Tiểu học Ngọc Xuân

TSHS	Trình bày đúng cấu trúc và diễn đạt đầy đủ ý, câu trọn vẹn.	Trình bày chưa đúng cấu trúc và diễn đạt chưa đủ ý, câu trọn vẹn.	Chưa biết dùng từ ngữ, hình ảnh trong bài văn.
39	10 em = 25,6 %	15 em = 38,5 %	14 em = 35,9 %

Tôi nhận thấy còn rất nhiều học sinh chưa biết cấu trúc của bài văn. Vì từ lớp dưới học sinh chỉ viết một đoạn văn ngắn với ý hiểu đơn giản. Trong câu văn còn mộc mạc, chân thật.

Nhằm góp phần đổi mới phương pháp và hình thức dạy học, nâng cao chất lượng dạy học trong nhà trường Tiểu học nói chung. Với những giải pháp trên nhưng chưa hiệu quả, vì thế tôi đã viết sáng kiến " Một số giải pháp giúp học sinh lớp 3 học tốt môn tập làm văn"

IV. BẢN CHẤT CỦA SÁNG KIẾN

1. Tính mới, tính sáng tạo, tính khoa học

1.1 Tính mới: Sáng kiến này có tính mới, được áp dụng lần đầu, không trùng với các sáng kiến đã được công nhận trước đó.

1**.2. Tính sáng tạo, tính khoa học:** Được thể hiện qua rèn kĩ năng nói và viết tập làm văn cho học sinh đạt hiệu quả tốt, ngay từ đầu năm học tôi đã lập kế hoạch cụ thể trong các bài soạn giảng để điều chỉnh nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức cho phù hợp đối với học sinh mình. Cụ thể như sau:

a) Giải pháp thứ nhất: Rèn kĩ năng nói thông qua các phân môn Tiếng Việt

* Phân môn kể chuyện: Qua luyện tập kể chuyện, học sinh được phát triển chủ yếu về kĩ năng nói, dùng từ đúng, chuẩn sẽ giúp học sinh nói được câu trọn vẹn. Thông qua các hoạt động nhóm khuyến khích học sinh được nói nhiều theo ý hiểu của mình về những vấn đề liên quan đến nội dung bài học.

- Khuyến khích học sinh được nói nhiều trước lớp như kể chuyện theo ý hiểu của mình hay nói theo lời của nhân vật. Từ đó, giáo viên sửa sai về cách dùng từ cho học sinh một cách trực tiếp. Học sinh sẽ tự sửa ngay và khắc sâu nội dung kiến thức vừa lĩnh hội được.

* Phân môn luyện từ câu: Các em biết xác định được một câu trọn vẹn thông qua tìm hiểu cụm từ các kiểu câu Ai (cái gì, con gì) là gì? Thế nào? Làm gì? Học sinh phải biết phân tích câu, đã đầy đủ cụm từ chưa, bằng cách đặt câu hỏi.

Ví dụ: Buổi sáng, sương muối phủ trắng cành cây, bãi cỏ.

Trong câu văn học sinh phải biết xác định được bộ phận Cái gì? phủ trắng cành cây, bãi cỏ. Sau đó xác định bộ phận Thế nào? (Buổi sáng, sương muối thế nào?) Qua đó, khi viết văn học sinh dựa vào kiến thức đã học để xác định câu văn cho đầy đủ ý trọn vẹn.

- Thông qua câu văn, hoặc đoạn văn có hình ảnh so sánh, các em biết lồng ghép những sự vật được so sánh với nhau làm cho câu văn thêm sinh động hơn.

- Biết dùng dấu câu đúng, nhất là dấu chấm và dấu phẩy. Ngắt câu đúng sẽ diễn đạt rõ ràng, người đọc, người nghe dễ dàng tiếp nhận thông tin. Việc dạy cho học sinh sử dụng dấu câu đã được tiến hành từ các lớp dưới và phải được thường xuyên ôn luyện cho học sinh.

- Các biện pháp nhân hóa giúp người nói lồng ghép những từ dùng để tả và gọi về người gắn với sự vật, làm cho câu văn và đoạn văn thêm gần gũi hơn. Học sinh biết sử dụng từ ngữ có hình ảnh gợi tả, gợi cảm trong câu văn. Cảm nhận được cái hay, cái đẹp, các em sẽ hình thành những cảm xúc thẩm mĩ, giúp cho việc học tập làm văn tốt hơn,

b) Giải pháp thứ hai: Hướng học sinh trình bày một bài văn đúng bố cục.

Hướng dẫn học sinh cách trình bày một bài văn, tôi đã thực hiện như sau:

- Đối với bài văn viết thư: Học sinh phải xác định được bài văn gồm ba phần:

+ Phần đầu: Nơi gửi và ngày gửi thư.
Lời chào xưng hô với người nhận.

+ Phần chính bức thư: Lý do, mục đích viết thư.
Lời thăm hỏi thuật chuyện.

+ Phần cuối bức thư: Lời chúc hoặc lời cảm ơn.
Ký tên.

- Học sinh xác định được trọng tâm bài viết thư, dùng câu từ, ngôn ngữ, cách xưng hô cho đúng ngôi thứ trong đời sống. Nắm chắc được cấu trúc viết thư.

- Đối với bài văn thông thường: Học sinh xác định được bài văn được chia làm ba phần

+ Phần mở bài: Giới thiệu về nhân vật, cảnh vật, con vật định tả

+ Phần thân bài: Tả từng chi tiết hay bao quát chung

+ Phần kết bài: Nêu cảm nghĩ của mình.

Trước hết, mọi học sinh phải viết được câu văn đúng ngữ pháp. Đây là yêu cầu cơ bản vì câu là đơn vị của lời nói. Giáo viên yêu cầu học sinh đặt câu đúng ngữ pháp, giàu hình ảnh, lột tả được sắc thái riêng của đối tượng

Giáo viên cần hướng dẫn cho học sinh lập dàn ý trước khi làm thành một bài văn hoàn chỉnh. Có lập được dàn bài thì mới có thể tìm ý, sắp xếp ý, viết thành một bài văn mạch lạc, bố cục rõ ràng, ý văn trong sáng.

Sau khi đã hướng dẫn cách trình bày các thể loại văn viết thư và bài văn. Tạo cho các em thói quen biết cách trình bày bài, cách viết những bài văn tiếp theo. Kết quả là các em nắm vững cách trình bày bài bài văn theo đúng cấu trúc và diễn đạt được các ý trọn vẹn. Học sinh biết lồng ghép những câu văn có hình ảnh nhân hóa và so sánh làm cho người đọc dễ hiểu và thêm phần hấp dẫn.

c) Giải pháp thứ ba: Quan sát thực tế, cuộc sống

Trong cuộc sống hàng ngày, thực tế học sinh quan sát những gì diễn ra xung quanh mình và ghi lại cho đầy đủ ý trọn vẹn. Thông qua thị giác mắt nhìn và tự cảm nhận và suy nghĩ về vấn đề liên quan đến đề tài tập làm văn mà học sinh chọn.

Ví dụ: Đề bài: Ở địa phương em, có rất nhiều lễ hội. Em hãy kể lại một trong những lễ hội mà em đã được tham gia.

Học sinh phải được trực tiếp tham gia hoặc xem trên phương tiện thông tin đại chúng. Quan sát và tưởng tượng những gì đã diễn ra và viết lại theo ý hiểu của mình. Qua đó học sinh phải được trải nghiệm thực tế những vấn đề liên quan đến lễ hội.

Hướng dẫn sinh quan sát theo trình tự từ xa đến gần, từ trong ra ngoài, từ tổng quát đến cụ thể…và ghi lại những gì mình nhìn thấy được một cách lô gíc, từ chi tiết đến cụ thể về quang cảnh diễn ra lễ hội. Lồng ghép vào đó là những trò chơi dân gian, người đi trẩy hội. Khi viết học sinh tưởng tượng lại và viết lại theo cảm nhận, lồng ghép những hình ảnh gợi tả, gợi cảm, hình ảnh so sánh, nhân hóa.

Phải hướng dẫn để học sinh tìm ra những nét đặc sắc của cảnh vật trong lễ hội. Những nét đặc sắc đó giúp người đọc hình dung được cảnh vật cụ thể mà không lẫn lộn với cảnh vật khác.

Từ những hiểu biết của mình qua các môn học và các tình huống trong đời sống hàng ngày. Học sinh tự lĩnh hội và cảm nhận đến với những vấn đề liên quan đến bản thân mình, gia đình và xã hội.

d) Giải pháp thứ tư: Hướng dẫn học sinh tích lũy vốn kiến thức văn học qua đọc sách nâng cao.

- Tích lũy văn học là điều kiện tối thiểu để có thể học tốt môn tiếng Việt, nhất là phân môn Tập làm văn. Giáo viên hướng dẫn học sinh đọc sách nâng cao và cho học sinh sử dụng Sổ tay Chính tả để ghi chép những tiếng khó, ghi những trường hợp mắc lỗi chính tả đã được sửa chữa ghi chép những câu văn có hình ảnh những câu văn đắt để học tập. Trong môn Tập làm văn, đây cũng là một biện pháp tích cực để giúp học sinh trau dồi vốn kiến thức văn học. Việc ghi chép này không nhất thiết để cho học sinh khi làm văn sẽ mở ra sử dụng nhưng trước hết, mỗi lần ghi chép, các em sẽ được một lần đọc, ghi nhớ, bắt chước, lâu dần thành thói quen. Khi làm bài, những từ ngữ, hình ảnh, ý văn sẽ tự động tái hiện, giúp học sinh có thể vận dụng làm văn.

đ) Giải pháp thứ năm: Rèn học sinh nhận xét và đánh giá trong giờ trả bài tập làm văn

Mỗi khi trả bài, tôi đánh giá và nhận xét bài viết của học sinh thật cẩn thận, chỉ ra những câu, từ chưa đúng và hợp lí để học sinh kịp thời sửa chữa câu văn và cách trình bày.

Đồng thời với việc nhận xét và đánh giá là phải hướng dẫn học sinh sửa bài. Phải giúp các em phát hiện ra những điểm hay, những điểm chưa đạt trong bài văn của mình. Trên cơ sở đó, học sinh phải sửa lại bài làm của mình cho đúng hơn, hay hơn.

Học sinh biết nhận xét và đánh giá được bài văn của bạn về cấu trúc, câu từ, hình ảnh, so sánh, nhân hóa và cái hay trong bài văn của bạn mình. Từ đó, giáo viên đọc bài văn hay để học sinh cảm nhận và tham khảo về những điều mà bạn đã viết được trong bài văn.

Giáo viên cần tránh việc chê bai học sinh nhưng cũng không được lạm dụng lời khen, tạo sự thờ ơ của học sinh đối với lời khen do được khen quá nhiều, khen không đúng lúc.

2. Hiệu quả

Trong quá trình giảng dạy hướng dẫn cho học sinh cách viết tập làm văn, trong lớp các em tiến bộ vươn lên, nhiều em viết văn hay có lồng ghép hình ảnh so sánh và nhân hóa làm cho bài văn thêm phần hấp dẫn người đọc . Cụ thể kết quả đối với những bài viết văn cuối năm học 2015 - 2016 như sau:

TSHS	Trình bày đúng cấu trúc và diễn đạt đầy đủ ý, câu trọn vẹn.	Trình bày chưa đúng cấu trúc và diễn đạt chưa đủ ý, câu trọn vẹn.	Chưa biết dùng từ ngữ, hình ảnh trong bài văn.

39	28 em = 71,8 %	4 em = 10,3 %	7 em = 17,9 %

3. Khả năng và điều kiện cần thiết để áp dụng sáng kiến

Sáng kiến có khả năng áp dụng tại các trường tiểu học trên địa bàn thành phố Cao Bằng.

Muốn rèn kĩ năng viết cho học sinh viết văn hay và đầy đủ ý trọn vẹn thì mỗi giáo viên phải luôn thường xuyên, kiên trì tận tụy với các em, nhất là các em học yếu, phải luôn luôn quan tâm đến cách viết văn của từng em, nắm được các lỗi sai và chưa đúng để kịp sửa chữa.

Đối với giáo viên chúng ta cần xác định rõ: Rèn kĩ năng viết văn cho học sinh đòi hỏi người giáo viên phải có lòng yêu nghề mến trẻ, có tính kiên trì, tận tụy, sự nhiệt tâm, chu đáo của giáo viên là một trong những yếu tố thành công của việc rèn viết văn cho học sinh.

Việc rèn viết văn cho học sinh liên quan đến sự chuẩn bị và kỹ năng viết văn của giáo viên. Giáo viên không thể yêu cầu học sinh viết văn hay, súc tích có hình ảnh mà trong khi đó giáo viên viết văn chưa đúng cấu trúc và diễn đạt ý còn chưa trọn vẹn.

Sử dụng phối hợp nhiều phương pháp nhằm khuyến khích học sinh bộc lộ trí tuệ và cảm xúc của mình trong các ngôn bản mà các em tạo lập:

+ Phương pháp phân tích ngôn ngữ: Trên cơ sở các văn bản mẫu, học sinh khai thác, nhận biết kết cấu bài văn, trình tự miêu tả.

+ Phương pháp trực quan: Học sinh phải được quan sát đối tượng miêu tả. Các em có thể quan sát đối tượng tả trên thực tế ở lớp hoặc ở nhà, quan sát qua phim ảnh. Vận dụng công nghệ thông tin trong dạy học, tạo điều kiện cho học sinh quan sát những đối tượng miêu tả không có ở địa phương để mở rộng hiểu biết cho các em.

+ Phương pháp rèn luyện theo mẫu: Dựa vào văn bản mẫu, học sinh tạo lập các văn bản mới theo nét riêng của các em.

+ Phương pháp thực hành giao tiếp: Tạo điều kiện cho mọi đối tượng học sinh được trình bày sản phẩm của mình, được tranh luận để tìm ra cái mới.

Phối kết hợp với phụ huynh học sinh tổ chức những tiết hoạt động ngoài giờ lên lớp như: Tổ chức sinh nhật tháng, qúy. Học sinh được tham gia du lịch cùng gia đình. Trải nghiệm những điều lí thú về thế giới xung quanh. Qua đó học sinh có thêm nhiều kiến thức về vốn từ để viết tập làm văn cho hay hơn.

Nhà trường tổ chức những chương trình ngoại khóa liên quan đến chủ đề trong năm học. Qua đó, học sinh cảm nhận được những điều thú vị xung quanh mình, cần khám phá. Nâng cao được vốn từ ngữ và lời văn cô đọng, súc tích.

4. Thời gian và những người tham gia tổ chức áp dụng sáng kiến lần đầu

- Thời gian áp dụng sáng kiến: Thực hiện trong năm học 2015 – 2016 và trong những năm học tiếp theo.

- Sáng kiến do giáo viên chủ nhiệm và các em học sinh lớp 3A Trường Tiểu học Ngọc Xuân tham gia thực hiện.

V. KẾT LUẬN

sáng kiến kinh nghiệm tiểu học lớp 3

Trong quá trình giảng dạy môn Tiếng Việt, tôi nhận thấy phân môn tập làm văn rèn cho học sinh óc quan sát và cảm nhận những cái hay cái đẹp trong văn học. Sản phẩm rèn viết văn của học sinh là biết trình bày một bài văn trọn vẹn. Một bài văn hay được viết là tổng hòa của tất cả các kiến thức, kĩ năng mà học sinh có được khi học phân môn tập làm văn. Biết trình bày những cái hay, cái đẹp mang đến cho chúng ta một tâm hồn trong sáng thơ ngây. Vì vậy phân môn tập làm văn là một nội dung quan trọng, qua đó học sinh xây dựng được những kĩ năng cần thiết để hình thành tính cách và nhân cách của học sinh những chủ nhân tương lai của đất nước.

Trên đây là báo cáo sáng kiến "một số giải pháp giúp học sinh lớp 3 học tốt môn tập làm văn". Qua môn học, góp phần nâng cao chất lượng môn Tiếng Việt trong nhà trường. Tôi rất mong được sự đóng góp ý kiến của hội đồng sáng kiến cấp trên.

Tôi xin trân trọng cảm ơn.

TP, Cao Bằng, ngày 07 tháng 04 năm 2017

Người viết báo cáo

Hoàng Thị Thu Thủy